

Fuglene i Kap Farvel-området 1970

Af
ARNE NØRREVANG

(With an English summary: *Birds in the Kap Farvel Area, 1970*)

Kap Farvel-ekspeditionen opholdt sig i det område, der ses på kortet, fig. 2, i tiden 8. juli - 2. september 1970. Indenfor dette tidsrum blev der til stadighed gjort iagttagelser over fuglene. Da der ikke er større vanskeligheder med bestemmelsen af de forholdsvis få fuglearter, der findes i området, har jeg samlet iagttagelser fra samtlige ekspeditionsmedlemmer, og mine kammerater takkes derfor for deres hjælp, som ikke vil blive refereret konsekvent, men kun i tilfælde, hvor det synes relevant.

Selve Kap Farvel-området består af et antal større og mindre øer og et uendeligt antal holme og skær. Gennemgående er øerne lavest mod syd mod det åbne hav. Men ellers er området meget bjergrigt, hvor høje tinder og forrevne fjeldrygge er fremherskende. Lavereliggende sletteområder hører til undtagelserne og er af ringe udstrækning.

Området blev fortrinsvis besøgt på ture med ekspeditionens kutter »Kistara«, hvorfra der blev foretaget ture ind i landet og omkring på øerne.

Vejret var gennemgående godt i hele ekspeditionstiden, ved yderkysten dog med en del tåge. Gennem hele slutningen af juli og begyndelsen af august var der i sundene store mængder drivis, som i udstrakt grad begrænsede vor bevægelsesfrihed.

Vor ankomst til området faldt på grund af forskellige omstændigheder så sent, at yngleperioden var ved at være afsluttet. De fleste fugle havde unger i forskellige udviklingsstrin. Familier af fugle strejfede omkring i området, og det var derfor umuligt at udføre de populationsstudier, som var planlagt med henblik på ankomst til ekspeditionsområdet omkring 10. juni.

Når de forholdsvis magre resultater alligevel meddeles, skyldes det, at der kun har været forholdsvis få ornitologer i om-

rådet, og det er yderst lidt, der er kendt derfra. Under alle omstændigheder er der ikke tilstrækkeligt grundlag for sammenligninger med undersøgelser i andre egne af Grønland.

Rødstrubet Lom *Gavia stellata* (PONT.)

Efter nogle gange i tiden mellem den 2. og den 5. august at have hørt den gåseagtige flugstemme, slog der sig den 6. august tre udfarvede fugle ned i den store sø bag lejren ved Anordliuitsoq. Denne sø er meget lavvandet, ligger i 10-12 meters højde og gennemstrømmes af vand fra de mere eller mindre permanente snelejer i fjeldene bagved.

De tre fugle var som omtalt alle i yngledragt og opførte et ejendommeligt spil, idet en af fuglene – sandsynligvis en hun – spillede en mere passiv rolle. De to andre fugle – muligvis hanner – svømmede skiftevis ind mod hunnen og udstødte deres mjavende skrig, medens hun hele tiden forsøgte at trække sig bort.

Dette spil gentog sig helt frem til den 14. august, hvorefter fuglene forsvandt.

Det er egentlig mærkeligt, at den Rødstrubede Lom dukkede op i søen, efter at Islom-parret havde forladt den, hvilket formentlig skete den 1. august. Som det nævnes nedenfor, optrådte Islommen dog stadig i området.

Selvom ferskvandssøerne var genstand for specielle studier under ekspeditionen, fandt vi ikke tegn på, at Rødstrubet Lom ynglede i området. Dette forhold er derfor sikkert reelt og ikke blot udtryk for manglende iagttagelser, idet egnede søer tilsyneladende findes i meget stort tal i området. Hvilke faktorer, der så er begrænsende, kan der næppe gisnes om.

Islom *Gavia immer* (BRÜNN.)

I modsætning til den Rødstrubede Lom var Islommen forholdsvis talrig som ynglefugl i området. Allerede i midten af juli blev den iagttaget på søen bag lejren ved Anordliuitsoq med en unge, og den blev iagttaget helt frem til den 30. juli, hvorefter den forlod søen for med ungen at opholde sig på fjordene. Denne tur må være foregået via elven, der nok havde en del

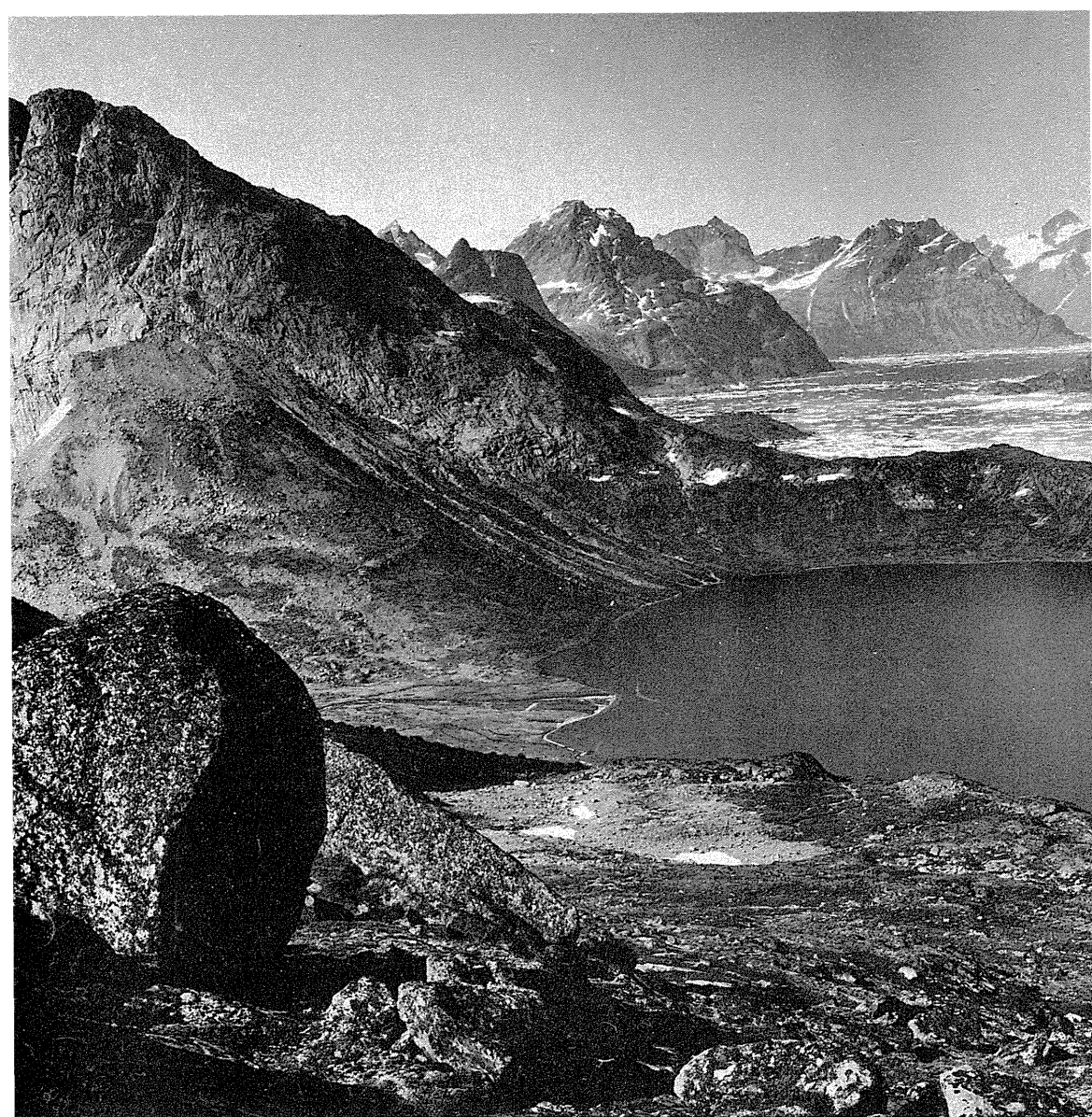

Fig. 1. Kap Farvel-området er karakteriseret af spidse, forrevne bjergkæder adskilt af dybe fjorde og sunde (baggrunden). Enkelte større ferskvandssøer (midten til højre) huser Islom og Toppet Skallesluger. På skråningerne fandtes Laplandsværbling, Snespurv, Stenpikker og Fjeldrype.

Rugged ridges and peaks and deep fiords and sounds are characteristic of the Kap Farvel-area. On larger lakes (right) Great Northern Diver and Red-breasted Merganser are found breeding. On the slopes we found Lapland Bunting, Snowbunting, Wheatear, and Rock Ptarmigan.

fald, men som næppe kan have været farlig for ungen under udturen.

Bugten ud for lejren var særlig rig på ørreder, der samledes her åbenbart for at gå op til søen, der også rummede en forholdsvis pæn bestand. Dette kunne bedømmes dels på de fangster, vi gjorde i søen og dels på det antal småørreder, der til stadighed kunne ses i elvens højler – især i slutningen af ekspeditionsperioden.

Jævnligt kunne man iagttage en Islom på fouragering i bugten, og i slutningen af juli sås ret ofte, at Islommen fløj op til søen med fangsten i næbbet.

Den 1. august blev en Islom iagttaget med unge nogle få kilometer syd for Anordliutsoq, og i den følgende tid sås ofte en lom – eller et par – der hentede en ørred i bugten for at flyve sydpå med den. Når man tager det kraftige tidevand og den stærke strøm i betragtning, er

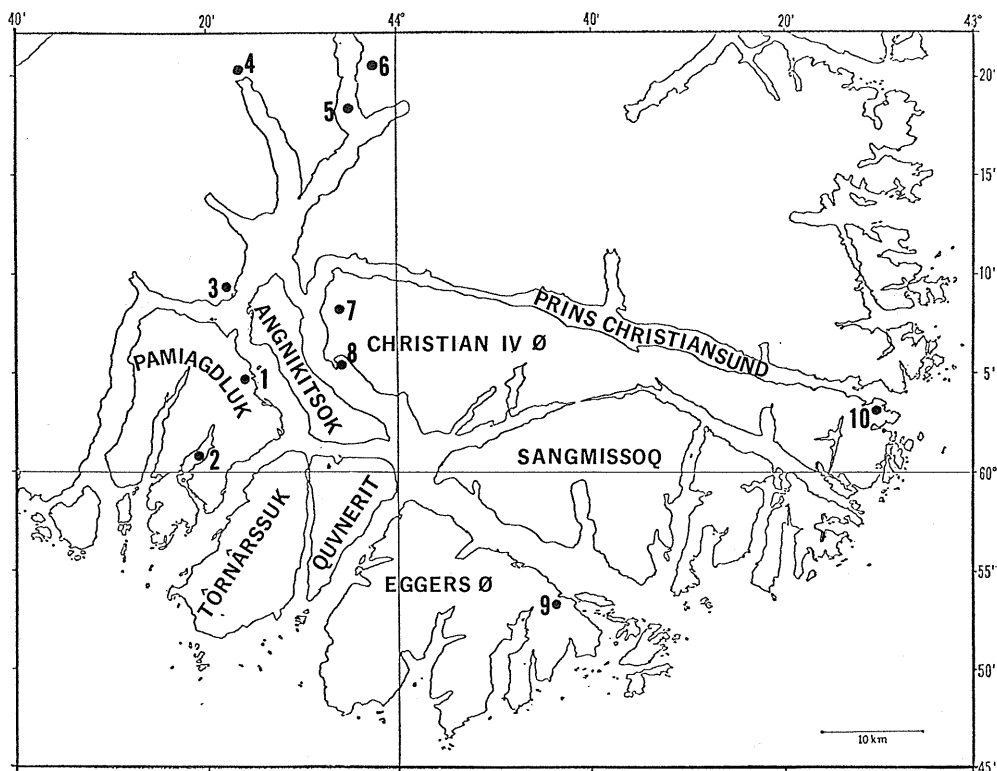

Fig. 2. Kort over ekspeditionsområdet. Numrene referer til nedenstående liste over stednavne.

Map of the area covered by the expedition. Numbers refer to the list of localities below.

1. Anordliutsoq	5. Kangersuneq gingordleq	8. Qasigissat
2. Tassiusaq	6. Igdlorsuit	9. Itivdleq
3. Augpilagtoq	7. Nûgâtsiag	10. Pr. Christiansund Radiostation
4. Tupaussat		

det ikke usandsynligt, at ungen er blevet ført sydpå, hvorimod forældrefuglene har holdt fast ved den gamle fourageringsplads.

Den 3. august iagttoges ved lejren et ejendommeligt fænomen. To Islommer fløj i store cirkler eller spiraler over bugten. Den ene syntes at være den ledende part i denne adfærd, idet den fløj i store buer omkring den anden. Af og til lod den sig i en stor bue dale ned mod fjordens overflade for brat at stige op mod den anden fugl igen. Til sidst landede den på bugten foran lejren, medens den anden fugl forsvandt ud af syne. Efter at have fanget en ørred fløj også den bort mod syd, men senere om aftenen fløj en Islom (den samme?) skrigende rundt over lejrområdet.

Islommer blev iagttaget på et par andre større søer i området, og efter den 1. august stødte vi jævnligt under vore sejladser på voksne fugle med unger.

Mallemuk *Fulmarus glacialis* (L.)

Blev kun iagttaget en enkelt gang under et togt

til yderkysten umiddelbart vest for Kap Farvel og syd for Pamiagdluq, den 23. august. Dette var umiddelbart efter, at isen havde lettet i området. Mallemukker blev iagttaget en enkelt gang senere ved Prins Christiansund.

Storskråpe *Puffinus gravis* (O'REILLY).

Samme dag som Mallemukkerne blev iagttaget, sås store flokke af Storskråper – i flokke på 100 fugle eller mere – ved de yderste skær syd for Pamiagdluq. Heller ikke Storskråper blev iagttaget senere.

Gråand *Anas platyrhynchos* (L.).

Gråanden ynglede i området, idet der den 1. august blev iagttaget en hun med næsten flyvefærdige ællinger ved Tassiusaq ca. 3 km sydøst for hovedlejren ved Anordliutsoq. Men derforuden blev Grænder – både hanner og hunner – iagttaget enkeltvis eller i småflokke på op til 6 individer i hele ekspeditionstiden. Ved ferskvand blev den aldrig iagttaget.

Ederfugl *Somateria mollissima* (L.).

Ederfuglen yngler næppe i området, idet der kun sås ganske enkelte eksemplarer – og i så fald oftest 1- og 2-årige hanner sammen med hunner. Iagttagelserne er spredt over hele ekspeditionstiden – dog ikke medens isen lå tæt – og blev fortrinsvis gjort ved yderkysterne. Der blev ikke iagttaget ællinger i området.

Toppet Skallesluger *Mergus serrator* (L.).

Ved ankomsten til Anordliutisoq sås i den første tid – dvs. begyndelsen af juli – ret regelmæssigt en flok på 6 Toppedede Skalleslugere. Lignende småflokke blev flere gange iagttaget andre steder i området.

Lige før opbruddet fra lejren den 30. august så Jens Bøcher et par med unger på den store sø bag lejren, hvor de må have været til stede på trods af, at ekspeditionsdeltagere næsten dagligt besøgte søen uden at se Toppet Skallesluger.

Fjeldrype *Lagopus mutus* (MONTIN)

Ryper blev regelmæssigt iagttaget i hele området, og i alle højder. Særlig talrige var de dog ved de snefaner, der var under afsmeltning, idet praktisk talt hver eneste snefane husede sit par lige i nærheden.

Spæde kyllinger sås den 11. juli, men rypernes opførsel før dette tidspunkt tydede på, at de havde udruget allerede i begyndelsen af juli de fleste steder. I slutningen af juli og i begyndelsen af august var der da også flyvefærdige ungfugleflokke overalt.

Alm. Præstekrave *Charadrius hiaticula* (L.).

Den 16. august sås en præstekrave i Kangersuneq qingordleq. Ellers forekom Præstekrave ikke i området.

Sortgrå Ryle *Calidris maritima* (BRÜNN.)

Den sortgrå Ryle forekom i hele området, dog var bestandens tæthed ringe. Allerede i slutningen af juli kunne man se par med unger løbe rundt i fjæren ved lavvande. Hen mod slutningen af august forsvandt imidlertid de Sortgrå Ryler helt fra området, uden at det er klart hvorfor, eller hvor de trak hen.

Odinshane *Phalaropus lobatus* (L.).

Tilsyneladende ynglede der ikke Odinshøns i området til trods for, at betingelserne for det menneskelige øje syntes at være tilstede i form af småsøer og minde vande i mange tilfælde med en ret pæn bevoksning af vandplanter.

Ferskvandene i området blev ganske særlig godt undersøgt af Ulrik Røen, så Odinshønse-nes fravær er sikkert – i lighed med Rødstrubet Loms – et reelt fænomen og ikke et udslag af manglende observationer.

Henning Lemche så den 16. august en mindre flok Odinshøns på vandet foran en isbræ i fjorden Kangersuneq qingordleq.

Gråmåge *Larus hyperboreus* GUNNERUS, Svartbag *Larus marinus* L. og Hvidvinget Måge *Larus glaucooides* MEYER.

Den almindelige mågeart i ekspeditionsområdet var den Hvidvingede Måge. Forholdet mellem de tre arter var tilnærmelsesvis sådan, at for hver 10 Hvidvingede Måger så man 1 Svartbag og 1 Gråmåge.

I fjordene sås mest strejfende individer, deres antal steg stærkt, samtidigt med at isen begyndte at skabe hindringer på grund af de store mængder i sundene. Dette tidspunkt faldt sammen med ynglesæsonens afslutning i sidste halvdel af juli, og der var da også en del ungfugle i flokkene.

Beboerne i Augpilagtoq skød temmelig mange måger, og de havde også levende mågeunger af alle tre arter gående i bygden. De fortalte, at de skaffede fuglene på toget til yderkysten, mest med mellemstore motorbåde, de såkaldte nummerbåde. På yderkysten skulle der ifølge beboerne i Augpilagtoq findes 3-4 mågefjelde af ret betydelig størrelse, og fangstudbyttets størrelse tydede da også i samme retning. Disse mågefjelde skulle fortrinsvis være beboet af Hvidvingede Måger, men også af Gråmåger. Selv havde vi lejlighed til at konstatere tilstedeværelsen af Svartbag som ynglefugl på de lavere øer og holme syd for Pamiagdluq. Der var aldrig mere end to par Svartbager på samme holm, og rederne lå langt fra hinanden.

I det indre af fjorden Kangersuneq gingordleq fandtes to mågefjelde i en afstand af mindre end 1000 meter fra den bræ, der mandede i fjorden. Det vestlige af fjeldene var det største og rummede omkring 100 par, medens fjeldet på fjordens østside kun rummede 25-30 par. Yngletiden var dog afsluttet ved vort besøg i fjorden den 16. august, således at antallet af par måtte skønnes ud fra de hvidkalkede partier under de enkelte reder. En del fugle, skønsmæssigt omkring halvdelen af ynglebestanden, opholdt sig dog stadig omkring redestedene.

I det indre af fjordsystemerne kunne man altid træffe på større blandede mågeflokke, hvor Hvidvinget Måge altid var langt talrigest. De holdt ofte til på afløbsfladerne foran bræer og i elvdeltaer, hvor der flere gange taltes flokke på over 100 individer. I sidste halvdel af juli dukkede ungfuglene op.

Ride *Rissa tridactyla* (L.).

Riden yngler ikke i området og blev først iagttaget hen mod slutningen af ekspeditionstiden, nemlig i slutningen af august og begyndelsen af september, hvor småflokke dukkede op i området syd for Kap Farvel. Her syntes flokkene at holde til ved de ydre skær og ikke at vove sig ind i fjordene og sundene. Under turen til Prins Christiansund, der fandt sted i tiden 24. - 28. august sås der derimod ret mange individer i disse østlige områder. Det drejede sig først og

Fig. 3. Ud mod det åbne hav finder man mest blankpolerede klippeflader, afbrudt af flader med sparsom vegetation og i sænkningerne mindre ferskvandsansamlinger. Fuglelivet er yderst fattigt.

Towards the open sea polished rocks are prevailing with occasional patches of sparse vegetation in between. In smaller depressions there are swamps and freshwater ponds. Birds are almost lacking in this region.

fremmest om gamle fugle, idet der kun blev iagttaget en enkelt ungfugl. Disse fugle var åbenbart ved at trænge ind i fjordkomplekset, idet de sås ret langt østlig i selve Prins Christiansund, og man må formode, at der i efterårsmånederne holder ret mange Rider til i Kap Farvel-området.

Dette stemmer ret godt overens med ringmærkningsresultater, der viser, at området syd for Grønland i ret høj grad tjener som opholdsområde for Rider uden for yngletiden.

På hjemturen den 2. september sås mange Rider indenskærs mellem Frederiksdal og Nanortalik.

Tejst *Cepphus grylle* (L.).

Tejsten var den eneste alkefugl, som vi traf ynglende i området. Dog hævdede grønlanderne, at der ved selve Kap Farvel på Eggers Ø på yderkysten skulle findes et regulært alkefjeld. De fleste steder ynglende kun nogle enkelte par sammen, men ved Nugatsiag, Chr. IV's

Ø, sås dog den 6. august så mange fugle sammen, at man skønnede, at 10-12 par ynglede på et bestemt afgrænset område i en ur.

Tejster med unger var almindelige i området fra lidt før midten af august.

Havørn *Haliaeetus albicilla* (L.).

Der var intet direkte bevis på ynglen af Havørn i området i form af reder eller unger. Ved et besøg ved Tupaussat den 12. juli fandtes dog en del friske ørnefjer, og den 6. august sås et par Havørne ved Qasigissat på Chr. IV's Ø, og der sås adskillige fældede fjer i nærheden. Den 18. august så Røen en adult Havørn på et ådsel ved Itvidleq på Eggers Ø. Det er sandsynligt, at der yngler mindst tre par Havørne i området, men som oven for nævnt mangler egentligt bevis.

Vandrefalk *Falco peregrinus* TUNSTALL.

Vandrefalk blev iagttaget to gange. Den ene gang var den 11. august ved Igdlorssuit, den anden gang ved Prins Christiansund Radiostation den 25. august.

Det forekommer ikke sandsynligt, at der yngler Vandrefalk i området.

Jagtfalk *Falco rusticolus* (L.).

Ved Prins Christiansund Radiostation overnattede den 24. - 25. august en Jagtfalk på en af radioantennerne. Ellers sås Jagtfalken ikke i området.

Stenpikker *Oenanthe oenanthe* (L.).

Stenpikkeren var næst efter Laplandsværpling og Snespurv den talrigeste fugl i området ved Anordliuitsoq. Den ynglede fra havoverfladen og i hvert fald til 4-500 meters højde over havet. Som for de øvrige spurvefugles vedkommende var der allerede flyvefærdige unger ved ankomsten i begyndelsen af juli, og småflokke strejfede om i området.

I midten af august dukkede imidlertid Stenpikkere op i større antal. Der kan ikke være tvivl om, at det drejede sig om trækkende fugle fra andre – nordligere – områder. Hvorvidt det drejer sig om fugle fra Østkysten eller Vestkysten kan ikke siges. Den omtalte optræden af Stenpikkere i større antal faldt sammen med, at Snespurven praktisk talt fuldstændig forsvandt fra området, se nedenfor.

Stenpikkeren var almindelig overalt i Kap Farvel-området.

Solsort *Turdus merula* (L.).

Stationsleder Arne Nielsen meddelte os, at man fra 5. - 21. januar 1970 regelmæssigt iagttog en Solsort ved Prins Christiansund Radiostation.

Gråsiken *Carduelis flammea* (L.).

Gråsiken var almindelig ynglefugl i store dele af området. Den forekom dog ikke – eller kun sparsomt – i de ydre dele af arkipelaget, idet

der her kun sjældent fandtes pile- og birkekrat. Derimod var den talrig i de indre dele af fjordkomplekserne, hvor der var større områder med kratbevoksning.

Efter at ungerne var udflyet kunne man dog møde Gråsiken praktisk talt overalt i ekspeditionsområdet – selv på steder fjernt fra kratbevoksninger. Tilsyneladende er Gråsiken altså ikke afhængig af kratbevoksninger i fourageringsmæssig henseende, i hvert fald ikke efter yngletiden.

Laplandsværlig *Calcarius lapponicus* (L.).

Laplandsværplingen må karakteriseres som den almindeligste ynglefugl i Kap Farvel-området. Fra havets overflade til 4-500 meters højde var denne fugl dominerende og forekom overalt, både på hedeagtige strækninger, i stenmarker og i kratbevoksninger. Dens økologiske spændvidde var meget stor, og efter at ungerne var flyet af reden, så man dagligt småflokke strejfe omkring, især i de lavereliggende områder.

Snespurv *Plectrophenax nivalis* (L.).

Næst efter Laplandsværplingen var Snespurven den almindeligste fugl i ekspeditionsområdet. Dens økologiske spændvidde var meget ringere end Laplandsværplingens, idet den kun sjældent blev truffet i kratbevoksninger.

Det var karakteristisk, at alle unger syntes at være udflyet allerede i første halvdel af juli, og i hele august måned sås forbløffende få Snespurve omkring Anordliuitsoq, skønt der havde været mange ynglende par. Til gengæld var der til stadighed mange Snespurve omkring husene i Augpilagtoq, og ved vort besøg på Prins Christiansund Radiostation sås småflokke overalt – her ikke knyttet til stationsområdet. Der var således en karakteristisk forskel i den geografiske fordeling af fuglene, som jeg ikke er i stand til at give nogen forklaring på.

På Prins Christiansund Radiostation er der ifølge stationspersonalet overvintrende flokke.

Ravn *Corvus corax* (L.).

Overalt i ekspeditionsområdet fandtes der Ravn. Der iagttoges par med unger allerede omkring midten af juli, og derefter blev parringsflugt iagttaget mange gange og på forskellige steder, således at man kan formode, at et andet kuld er blevet forsøgt.

Som det fremgår af det foregående, ligger værdien af denne beretning ikke så meget i de iagttagelser, der blev gjort, som i dem der ikke blev gjort. Dette må ses i sammenhæng med det forhold, at ekspeditionen bevægede sig temmelig meget omkring i de vestlige dele af Kap Farvel-området, og desuden i noget min-

Fig. 4. I det indre af fjordene forekommer dale med en rig vegetation af krat og sumpkransede ferskvande. Trods den rige vegetation fandtes her kun Gråsisken og desuden Laplandsværling, hvis økologiske spændvidde er stor. (J. Böcher fot.).

In the interior of the fiords one may find valleys with a rich vegetation of shrub, swamps and ponds. Despite the richness of the flora only Redpoll and Lapland Bunting are found here.

dre grad i de østlige dele. Desuden var de fleste af deltagerne så habile fuglekendere, at alle mere almindelige fugle ville være blevet bestemt og de mere sjældne bemærket.

Af egentlige landfugle var der dem, man kunne vente sig på disse breddegrader. Det gælder de fugle, som er afhængige af planteføde og insekter, men ikke rovfugle. Det vil sige Ravn, Stenpikker,

Laplandsværling, Snespurv, Gråsisken og Rype. Af disse fugle er der næppe færre ved Kap Farvel end så mange andre steder i Grønland.

Når talen derimod er om ferskvandsfugle, så er der forbløffende få, selvom området vrirler med ferskvandssøer. Omend det er for tidligt at slutte noget sikkert fra dr. Røen's undersøgelser over denne biotop, så kan man sige, at næ-

ringsrigdommen i de mindste vande er ret stor med mange småkrebs og larver af tovingede insekter, medens de større vande og søer er næringsfattige. Ikke desto mindre mangler ferskvandsfugle med undtagelse af Islom, der yngler ved større søer, og hvis antal derfor er begrænset af antallet af sådanne søer. Ganske vist forekommer både Toppet Skallesluger og Gråand i området, men i ringe tal, og Rødstrubet Lom og Odinshane mangler totalt som ynglefugle, selvom der tilsyneladende skulle være ynglebiotoper i tilstrækkeligt antal til at huse en bestand. Det kan synes ejendommeligt, at så overordentlig få fugle forekommer ved de ferske vande i Kap Farvel-området. Det er muligt, at dette forhold må ses i relation til den relativt ringe produktion, der findes i havet i dette område. Det er jo en kendt sag, at f.eks. Gråanden på Grønland er så afhængig af havet, at den har udviklet en særlig kraftig saltudskillende kirtel ved næseborene, som ikke findes hos andre racer af Gråand. De to eneste fugle lagttaget som ynglende ved ferskvand i området, nemlig Toppet Skallesluger og Islom, lever begge af fisk, som de ofte henter i havet.

Af fugle knyttet til havet var der yderst få. Tejst var den eneste alkefugl, og den forekom kun i ringe tal. De tre mågearter Hvidvinget Måge, Svartbag og Gråmåge var de eneste fugle, der forekommer i nogenlunde stort antal. Man kunne opremse ret mange fuglearter, som af de rent topografiske og klimatologiske årsager skulle forventes, men som ikke findes i området: Havlit *Clangula hyemalis* (L.), Strømand *Histrionicus histrionicus* (L.), Ederfugl, Odinshane, Almindelig Kjove *Stercorarius parasiticus* (L.), Ride, Havterne *Sterna paradisaea* Pont. og Alk *Alca torda* (L.).

Der er næppe tvivl om, at dette må sættes i forbindelse med to ting (der så igen sikkert er indbyrdes afhængige). For det første er storisen en uberegnelig faktor, der ganske vist det ene år kan udeblive fra området i hele yngleperioden, men som næste år kan lukke helt, ofte på det kritiske tidspunkt, hvor ungerne er kommet til verden og skal have megen føde og senere klare sig selv. Den anden faktor er sikkert den relativt ringe primærproduktion i området, som giver sig udslag i en ringe planktonmængde. Denne fattigdom virker langt ind i fødekæderne, og sikkert også på adskillige

fuglearter. De eneste, der forekommer regelmæssigt, er Tejstjerne (i ringe antal) og mågerne, som for en stor del kan klare sig med føde fra strandkanten ved lavvande og i nødstilfælde med føde fundet på landjorden.

Disse betragtninger er gjort før af ornitologer, f.eks. af Salomonsen 1950, men var så slående for ekspeditionens medlemmer, at de har affødt denne beretning.

ENGLISH SUMMARY

Birds in the Kap Farvel Area, Southern Greenland, 1970

The Kap Farvel expedition visited the southernmost part of Greenland, see the map Fig. 2, during July-August 1970. The area covered by the expedition is an archipelago of large and small islands, islets and skerries separated by narrow sounds and long and narrow fiords cutting into the mainland of Greenland. The islands are mountainous, less so in their outer parts where a more flat, hilly lake-land can be found.

The expedition mostly benefitted from fine weather, although fog was common in the outer parts of the archipelago. Floating ice, however, constituted a major obstacle to the movements of the expedition vessel for more than four weeks.

According to the original plan the expedition should have assumed work in the expedition area around June 10th, but due to unforeseen circumstances we did not arrive at the main camp until July 8th. At that time most breeding pairs had fledglings and population studies could not be performed as had been intended.

No unexpected observations were made.

Red-throated Diver *Gavia stellata* was not found breeding although suitable habitats seemed to abound in the area. During August 6th to 14th three adult birds were seen on the lake at Anordliuitsoq, two of them obviously being males courting a single female.

Great Northern Diver *Gavia immer* occurred regularly at larger lakes and after August 1st with young in sounds and fiords.

Fulmar *Fulmarus glacialis* and Great Shearwater *Puffinus gravis* were observed in rather large numbers on open sea south of Pamiagdluq on August 23rd.

Mallard *Anas platyrhynchos* was seen rather frequently and seemed to breed sparsely in the area.

Eider *Somateria mollissima* did not breed but young birds were seen now and then, especially near the open sea.

Red-breasted Merganser *Mergus serrator* was observed regularly in small flocks of 2-6 individuals, one pair was found with young on the lake near Anordliuitsq.

Rock Ptarmigan *Lagopus mutus* occurred as a common breeding bird, flocks with young being observed from mid-July.

Purple Sandpiper *Calidris maritima* bred scattered in the whole area, pairs with young being seen at the end of July. By the end of August all the birds had disappeared.

Red-necked Phalarope *Phalaropus lobatus* did not breed in the area, but a flock was observed on the sea in front of a glacier on August 16th.

Iceland Gull *Larus glaucooides*, bred commonly in the area, the population being about ten times larger than that of Glaucous Gull *Larus hyperboreus*, and that of Great Black-backed Gull *Larus marinus*. We were told that there are three or four rather large gulleries in the area. Two small ones of Iceland Gull were observed less than 1000 metres from the front of a glacier in the fiord Kangersuneq gingordleq counting 100 and 25 pairs, respectively. The gulls were observed in large flocks of up to 100 individuals of all three species, both young and adults, in the inner fiord complex. The Great Black-backed Gull bred regularly on islets and larger skerries near open sea.

Kittiwake *Rissa tridactyla* does not breed in the area. Flocks of adults and young birds were observed in open sea in late July, and by late August small flocks had advanced into the sounds and fiords.

Black Guillemot *Cephus grylle* bred scatteredly on all coasts, but in very small numbers.

White-tailed Eagle *Haliaeetus albicilla*. Three or four pairs appear to breed in the area, but no proof can be brought.

Peregrine Falcon *Falco peregrinus* and Gyr Falcon *Falco rusticolus* were observed twice and once, respectively, but hardly breed in the area.

Of the passerine birds Lapland Bunting *Calcarius lapponicus* was the most numerous species, followed by Snow Bunting *Plectrophenax nivalis* and Wheatear *Oenanthe oenanthe*. The latter species could be seen everywhere except in scrub, whilst the former two species could be found in that habitat, too.

A male Blackbird *Turdus merula* was observed regularly by the crew at Prins Christiansund during January 1970.

Redpoll *Carduelis flammea* was common as a breeding bird in the inner parts of the archipelago where scrub was present, but some birds were seen in the outer parts, too, after the breeding season.

Raven *Corvus corax* bred regularly but scattered in the area.

Since no sensational observations were made and since the number of species observed was small, the value of the present paper must be sought for in the negative statements. The western parts of the archipelago were well covered by various expedition members, all of them being able to recognize all the species to be expected. The eastern parts were visited on two occasions.

Land birds were represented by the species that might be expected, viz. Raven, Lapland Bunting, Snow Bunting, Wheatear, Redpoll, and Rock Ptarmigan. Birds of prey were few.

Birds living at freshwater were few, even if freshwater abounded as streams, lakes, and ponds. The limnologist, dr. U. Røen, found that the smaller waters were rather rich in lower invertebrates, whilst the larger lakes were oligotroph and very poor. Nevertheless, only Great Northern Diver was rather common, whilst Red-breasted Merganser and Mallard occurred in small numbers. Red-throated Diver and Red-necked Phalarope were totally absent as breeding birds.

Marine birds which one might expect to occur breeding, as e.g. Eider, Kittiwake, Arctic Tern *Sterna paradisaea*, and Razorbill *Alca torda* did not breed, whilst Glaucous, Great Black-backed, and Iceland Gull did breed.

Two factors may be responsible for this peculiar situation. First, the floating ice coming from the Arctic Polar Basin with the East Greenland Current in some years covers the sea in the whole area with ice at a time of the year when the young have recently hatched. Second the primary production in the sea seems to be rather low, this paucity expressing itself on the higher levels of the food chain. Besides a few Black Guillemots, only the gulls which may feed in the tidal zone can survive as breeding birds in this southernmost part of Greenland.

LITTERATUR

SALOMONSEN, F., 1950: Grønlands Fugle I - III.
- København

Manuskriptet modtaget 1. december 1972

Forfatterens adresse:
Fuglesangsvej 26
3460 Birkerød